

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 1. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura toiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. st pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 315 Ianuariu 1865.

1. Ianuariu 1865.

Astadi cu deosebire este diu'a repriviloru; caci unu periodu insemnatu in vieti'a individiloru, dar chiaru si in vieti'a poporeloru: unu anu, s'a finitu si altulu s'a inceputu.

Sa n'ncercamu si noi o scurta reprivire asupr'a evenimintelor mai insemnate din anulu 1864.

Acel'a pecatu la n'nceputu era de belicosu, pe atat'a la capetulu seu se arata de pacificu. Tocmai la n'nceputulu lui trupele aliate austro-prusse trecusera in ducatele germane dela Elb'a, Schleswig—Holstein, pentru de a le elibera de sub domni'a Daniloru, ce venise din ce in ce mai grea si mai pe urma nesuferibila. Ce capetu lua resbelulu acest'a, scimu cu totii; trupele danese, ale unei poteri de rangula alu doilea fatia cu ale duoru poteri de rangulu d'antaiu, se potusera tine numai atat'a, incatu salvara onorea bravurei danese: in fine fura nvinse cu deseversire si trebuira sa se retraga de pe totu terenulu ducatoru, ear regele Daniei in pacea dela Vienn'a trebui sa abdica de possessiunea loru si sa se oblege la despagubiri insemnate in favorea invingatoriloru. Care va fi fruptulu osteneleloru si jertfeloru austriace din acestu resboiu, nu potemu sci deplinu; deocamdata vedem, ca Prussi'a a pusu mai singura man'a pe ducate, pecandu celelalte staturi germane si-manifesteaza de o parte neplacerea, ear de alta parte frica de Prussi'a prin note si conferintie.

Unulu din cele mai insemnate evenimente, ce urmara, fu actulu din 2 Maiu, prin carele principele Romaniei Alexandru Ioann I. dissolva camera, ce se frecu necurmatu in certe sterpe si in intrige pagubitore, si proclamu votulu universalu, care tier'alu—aprobamai cu unanimitate. Inarmatu cu putere estraordinaria si sprijinitu de unu ministeriu pecatu de prudente, pe atat'a si de devotatu adeveratulu binealu patriei, principele emise in restempu d'abi'a de cate-va luni o multime de legi, privitore la cele mai profunde si mai savte interese ale poporulu seu: largi neasemenatu mai multu dreptulu electoralu, desfiintia clac'a si improprietari pre tieranulu, regula afacerea militarei, radica investimentulu publicu, organisa administratiunea si justiti'a si parte incepu parte continua o multime de institutiuni de comunu folositoare, care se afla enumerate si in cuventulu de tronu la deschiderea camerei presinti.

Intre causele cele mai momentose dinafara vomu mai aminti inca numai doue: conventiunea franco-italica din 15 Septembrie, si enciclica papala din 8 Decembre (despre carea mai injosu). Prin ceea Itali'a devine totu mai multu independinte de influentie straine si unificata inlauntrulu seu, mergendu inainte pe calea progressulu catra unu destinu mai fericitu; prin cest'a scaunulu papalu se cerca a da o trista lovitura libertatii politice, natuionale si religunarie, dupa care tinde secululu nostru celu de lumina.

Trecendu preste alte evenimente, cari dupa parerea nostra nu suntu nici de atat'a insemnate istorica, nici de atat'a interesu pentru noi, revenimu la cele dinlauntru ale monarchiei austriace, si in specialu ale nostre Romaniloru. Unu pasu insemnatu catra castigarea unitatii imperiulu nostru vedemu in participarea Transilvaniloru la senatulu imperialu, care insa cu tote acestea inca nu e completatu prin reprezentantii totororu tieriloru. Resultatele practice din sesiunea trecuta suntu putine si se reducu mai numai la statorirea bugetulu pe an. 1864.

Dincontra insa diet'a Tranniei, totu fara participarea deputatoru magiari si secui, aduse unu siru de legi respective proiecte si reprezentatiuni momentose, precum: infintiarea unui tribunalu supremu, stergerea cu n'cetulu a sarcineloru jeleresci, preliminarea fondulu de desarscinarea pamentulu si de concurenti'a tieriei, pentru usurarea procedurii la intregirea ostei etc.

Este unu ce de totu greu si cutezatu, a da o critica exacta asupr'a pretiulu acestoru lucrari legislative, — acel'a va trebui sa-lu dovedesca prax'a, carea de siguru va descoperi si partea loru cea buna si cea rea; credemu insa, ca nu di-

cemu premultu, deca pe bas'a numeroselor insciintiari, ce primiramu directu si indirectu, vomu afirma, ca in portarea ablegatoru romani nu s'a veditu pe deplinu acea solidaritate de feru si acea resignatiune nobila la sine si intereselele, carea este de neincungiurata trebuintia pentru barbatii unui poporu, ce trebuie sa-si elupte acum drepturile acelea, ce i le denegasera vecurile trecute.

In privinti'a rodirei, anulu 1864 ne este de trista aducere a minte. Recelile din primavera, apoi ploile din vera si toamna au nimicitu mai in tota Trannia sperantiele tieranulu, si printr'ensulu au adusu daune grele totororu claselor locuitoriloru.

In privinti'a culturei poporulu romanu austriacu, anulu trecutu, desi a fostu predomnatu de politica, totusi a produsu unele mici inaintari; intre acestea numeramu deschiderea gimnasiulu din Naseudu si completarea celui din Brasiovu, apoi infintiarea societatoru literarie din Aradu si Bucovina. Asociatiunea tranna a spiritu si ea ceva, dar mai multu numai in cele materiale. Literatur'a s'au inavutitu prin mai multe scrieri filologice si istorice. Diuarele romane suntu tote cunoscute: „Gazet'a Transilvaniei“ cu Folia (celu putinu in idea), Telegrafulu Romanu, Concordia, aceste trei cu preferintia politice; apoi Amiculu scolei, pedagogico-didacticu, Aurora Romana, beletristica, si Umoristulu dupacum i spune numele. Deploramu ca s'a curmatu continuarea „Organulu pedagogicu“. Dintre literatii romani intraga natuinea romana deplange perderea lui Ioann Maiorescu.

In fine catu pentru causele bisericesci, Romanii gr. or. au avutu fericirea de a tine unu sinodu organisatoricu, ale carui lucrari se voru manifesta, credemu, in celu mai scurtu tempu si in modu salutiferu. Romanii gr. cat, de si tota inteligenti'a, preotiesca si mirenasca, a staruitu pentru unu sinodu, in anulu trecutu nu s'au potutu reuni bisericesc, si Episcopii'a vacanta din Gherla nu s'a potutu intregi.

Celu mai frumosu resultatu insa, cuun'a lucrariloru pe terenulu bisericescu, lu adusera cele din urma dile ale anulu espiratu, candu adica Mai. Sea Imperatulu S'au induratu a incuviinti'a o Mitropolia romana gr. or. pentru toti Romanii din Transilvania si Ungaria (cu Banatulu), precum si o Episcopia noua in Caransebesiu.

De si fugitiva si extractiva, totusi reprivirea acest'a este, credemu, de ajunsu, pentru de a ne consolidu in firm'a nostra credintia, ca poporulu nostru in privinti'a vietiei sele mai inalte spiritoale nu numai n'a patimitu in anulu trecutu, dupacum crede in privirea sea pessimistica o foia sora, ci dincontra a inaintatu, si ca si pe venitoriu i este deschisa calea progressulu.

Inainte dar si in anulu 1865! Inainte si totu inainte! Ca cu noi este Domnedicu.

Enciclica din 8 Decembre.

Obiectulu desbateriloru jurnalistiche este inea si astadi destu aminti'a Enciclica papala. Surprinsa si inspaimentata de progressele cele rapitoare, ce le facu in tempurile nostre sciintiele naturei, sciintiele de statu si sciintiele teologice, Roma face o opintire gigantica de a intempina si stavila prin cuventulu seu aceste grandiose rezultate factice. Scaunulu papalu prin acesta opintire cerca a readuce la valore principiile acelea, pe catu de mari si de imposante, pe atat'a insa si de neevangelice, care le crease si promulgase in secululu XI. Papi'a Hildebrand (Gregoriu VII, 1074—1085).

Dar ca sa potemu intielege mai bine cele ce se intempla astadi, sa aruncamu o reprivire in trecutulu de atunci. Dupa unu siru de Papi nevrednici in secululu 10. si 11., ajunse la carma Gregoriu VII, barbatu plinu de invetiatura si sciintia, cu eaergia de feru, cu vointia sincera, cu moralitate nepetata, — unulu dintre cei d'antaiu Papi ai totororu vecuriloru. Elu sacra tota vieti'a sea intru realizarea planuriloru sele celoru inalte si cutezate. Dupa densulu, Papi'a din Roma este uniculu

capu vedintu alu bisericeii (prin carea firesce intielege numai cea romano-catolica) si sta mai presusa de tota puterea lumésca. Potestatea lumésca, a regiloru si principiloru de tota numirea, are independintia in cele lumésce, dar la casuri de transgresiuni cade sub judecata Papei. Teccerati'a papala nu cunosce preste sine far pre Domnedieu si legea lui. Principii pamentesci priimescu intarirea si consacrarca loru prin puterea bisericesca, adica prin Pap'a; intre ei, cari au primitu puterea, si intre Domnedieu, care li-a datu puterea, sta la mijlocu ca mijlocitore bisericea, si anume capulu eii celu vedintu, Pap'a. Pap'a dar, dupa acésta sistema, este singurulu domnu absolutu pe pamentu, si bisericea romano-cat. (cu numire nepropria: bisericea catolica) este unic'a bisericea mantuitoare. Din positiunea de dependintia, in carea se afla domnitorii lumésce fatia cu scaunulu papalu, resulta apoi de sine, ca, precum acést'a a consacratu, ba a daruitu celor'a puterea, asi'a li o póte si luá, prin urmare apoi la ast'elu de casuri incetéza de sine datórinti'a suditloru de a fi credinciosi capiloru loru politici.— Cá sa se póta realisá aceste idei, si cá tota puterea bisericesca sa se póta concentrá in Rom'a si de aici sa póta intinde bratiéle sele cu inlesnire preste totu pamentulu, Gregoriu a suspendatu pre toti membrii clerului, cari-si priimiseru asiediarea si intarirea in vre-unu oficiu bisericescu dela vreunu mirénu, fia chiaru si regintele tierci, a caterisitu pre toti lumenii, cari se amestecaseru in afacerile bisericesci, in fine a ntrodusu cu staruintia de feru celibatulu (necasatori'a) preotiloru ca lege generala.

Aceste principie si aceste mesuri, escusabile, ba póte si trebuinciose intr'unu tempu, candu popórele Europei apusene erau in stadiulu prunciei politice si religunarie, Pius IX. cérea acum prin enciclic'a sea din 8 Decembre a le re'nviiá. Dar intre Gregoriu VII. si Pius IX., intre atunci si acum s'au stracuratu 8 vécuri pline de invetiatura si esperiintia. Tóte popórele Europei fara esceptiune au trecutu de atunci pan'acum printr'o scóla lunga si seriósa, si resultatulu studieloru din acésta scóla este starea de astadi a culturai intelectuale, religunarie si morale a popóreloru. Inquisitionile cele cráncene din seculii 11, 12, 13, si 14, ce prin Spani'a si Franci'a, dar si pe airea, puneau sute si mii de presuntivi „vrajitori,“ si „eretici“ pe rugurile aprinse, n'au esoperatu, far pe unu momentu si mai multu numai la parere, domnirea si unitatea cea silita a bisericeii romane; resbelele religunarie din seculii 16 si 17, ce devastara atátea tieri in fioritóre si inghigura atátea mii de vietii omenesci, nu potura impedecá, a nu se formá bisericeii nóue, independinti de cea rom.-cat. si a nu se desface decátu Rom'a sute de millióne de crestini; incercárilé de ununi cu bisericea resaritená mai n'au avutu altu resultatulu, decátu au desbinatu câte-va popóre ale bisericeii resaritene in câte dóne castre dusmanesci, care in trista reciprocitate se sfasiu si parte se sfasia inca unele pre altele si se impedecau si se impedecau in ori ce progresu. Si ast'elu dar incordárilé Papiloru din evulu mediu: de a produce o unitate visibila a bisericeii, carea sa se latiésca preste totu pamentulu si sa se concentreze in Pap'a din Rom'a, optu sute de ani s'au aretatu nefruptifere,—semnu invederatu, ca ele nu consuna pe deplinu nici cu natur'a omenésca, ce tinde necontentitu si neimpedecatu cátra desvoltare mai departe si totu mai departe, nici cu spiritulu religuniei crestinesci, carea este religunea libertáti si a caritáti.

Nu ne ajunge spatfulu, pentru de a espune aici pe rendu cele 80 puncte ale encicliciei, prin cari combate 80 „retaciri“ ale tempuriloru moderne; pentru noi cá fii ai bisericeii resaritene este de ajunsu, a scí de nou, si inca tocmai din gur'a capulu bisericeii romano-catolice, ca acésta bisericea combate cá o retacire, cá o eresia, recunóscerea in statu si a altoru bisericeii, afara de cea rom. catolica, (punctulu 77 din enciclica) va sa dica de néga altoru bisericeii dreptulu de a esiste cá societáti indreptatite; combate cá o retacire, ca „apostatiloru“ (adica toturoru orientailoru, protestantiloru, reformatiloru, anglicaniloru, unitariloru etc. etc.) li se concede libertatea religunaria (punctulu 78); combate cá o retacire, ca libertatea credintiei este de lipsa spre intarirea moralei crestinesci, (punctulu 79); combate in fine cá o retacire, ca Pap'a din Rom'a se póte impacá si trebuie sa se mpace cu progressulu, cu liberalismulu si cu civilizatiunea moderna (punctulu 80).

Amu amintitu in adinsu numai punctele ceste din urma, care ne arata positiunea, ce o pretinde pentru sine bisericea rom. catolica fatia cu alte bisericeii crestine, si amu trecutu preste punctele, ce vorbescu despre „retacirile“ in privintia bisericeii si a drepturiloru eii, despre positiunea statulu fatia cu bisericea, despre moral'a firesca si crestinesca, despre casatori'a crestinesca s. a., cá sa nu devenim pre lungi cu articululu acést'a jurnalisticu; destulu atát'a, cá bisericea roma-

no-catolica pretinde pentru sine domnia suprema, netiermurita si exclusiva.

Cum-ca in sa Pap'a Pius cérea fara dreptu si fara resultatulu, a ntórce róta tempulu cu 800 ani indreptu, nu e de lipsa sa alegámu si sa demonstrámu noi greco-orientalii, cáci i-au demonstrat'o prin cuventu si fapta, in teoria si in praxa chiaru fii bisericeii catolice, Italianii si Francesii cu deosebire. Au nu e unu testimoniu elocuinte de neaprobare a encicliciei papale, candu cardinalii tinu convorbiri si conferintie cu printii familiei regesci italiene, — ai acelei familii, carea este inimic'a declarata a puterei lumésce a Papei, si carea tocmai pentru acést'a este pusa sub caterisirea papala? Au nu este unu votu grandiosu de reprobare, candu regimulu francesu opresce prin circulariu ministerialu publicarea eii? Candu Archiepiscopulu Parisulu, capulu bisericeii galicane, se'noiesce cu acésta opréla? Candu renumitulu istoricu si barbatu de statu Thiers, unu amicu atátu de fidelu ala scaunulu papalu, care si acum tocmaise pregati'a a aperá puterea lui lumésca contr'a numerosiloru lui inimici, marturisesce, ca enciclic'a i-a luatú tóte argumentele, cu cari voiá sa apere papismulu? Au nu este unu documentu de nepriimire, candu regimulu austriacu in acelesi momente, in cari enciclic'a papala colinda tóte tierile, infiintéza o metropolia romána, si de pe bisericea orientala ia nedémn'a numire de „neunita“ data de inimici polecritori, si-i recunóscce numirea mai propria de greco-orientala?

Este unu ce tristu si deplorabilu, trebuie sa marturissimu, ca enciclic'a vine a aruncá teciunele discordiei religunarie intre popórele crestine; dar e unu ce imbucuratoriu, e unu testimoniu onorificu pentru luminarea véculu nostru, ca sunetele aceste din Rom'a nu afla nici chiaru in lumea catolica resunetele dorite. Cu deosebire e o mangaiere scumpa pentru noi Románii orientali din Austri'a, ca gubernulu nostru de astadi e cu multu mai luminatu, mai tolerantu si mai liberalu, decátu sa se mai póta pune pe stadiulu acél'a, ce-lu representa enciclic'a papala din 8 Decembre 1864.

Sa biu in 31 Decembre. Dupacum ne spunu foile magiare, Episcopulu titularu din Oradea mare si regalistu la diet'a tranna, d. Mich. Fogaras y, este denumitu Episcopu romano-catolicu alu Tranniei cu resiedinti'a in Alb'a Iuli'a.

Din Ungari'a se scrie cá unu ce siguru, ca proiectulu de organizatiunea justitiei ungare in consiliulu ministriloru nu s'a priimitu.

Congressulu serbescu se va conchiamatu pe 5 Febr.

Din Banatu. Districtulu Oraviti'a. Spiritulu de etern'a dreptate pronunciatu in decisiunea escelsei cancelarie regesci unguresci din Vienn'a, emanata de curendu, si asiediatu pe bas'a articolulu XX. alu legi din an. 1848, — prin carea in instanti'a ultima s'au decisu finalminte proprietatea nedisputavera a bisericeii de religunea gr. or. din comunitatea Visagu, in favorulu credintiosiloru eii — au electrisatu fórté placutu tóte clasele locuitoriloru nepartiali, si repede cá fulgerulu strabatandu tóte unghiurile Comitatu, au petrunsu pana in pártile nóstre.

Animele infricate s'au incuragiatu, si libertatea consciintei s'au reabilitatu; apesáriloru si persecutiuniloru curmandu-se efectulu intimidatoriu, liniscea, si pacea comuna s'au restauratu si adi, multiamita fia Domnului! bucuri'a si indestularea e generala.

Gubernulu Maiestatei Sele c. r. apostolice prin decisiunea acést'a drepta si in legea positivá fundata au desceptatu simtiemintele cele mai vii de nemarginita multiamire si recunoscintia in spiritele turburate, si au casionatu o impressiune minunatu de buna la toti locuitorii fara diferintia de religunie si nationalitate, iubitori de adeveru si dreptate. —

Opiniunea publica, — acestu judetiu nepartinitoriu si necrutatoriu — carea prin afirmarea tendintiosa, latita chiaru din partea unoru nechiamati spre acést'a: ca unirea o voiesce insusi Gubernulu, era sedusa pe unu tempu, dar acum prin invingerea adeverulu si a dreptáti incetandu tóte nelacirile s'au convinsu deplinu: ca tóte miscárilé si calamitatié religunarie n'au fostu atintate dela Gubernu, ci din unic'a sunte, la toti de comunu cunoscuta si trage originea. —

Nescari venatori de interese egoistice, ajutati si sprijiniti de asemenea incuragiaru, au buitu in mediuloculu turmei pacivite, si macarca au seceratu putine rezultate, dar s'au opintitu din respoteri prin felurite mediuloce a seduce poporulu la trecere.

Insa bravulu acestu poporu sermanu, — carele prin suferintiele sele seculare s'au intaritu in virtutea stramosiésca, si cáru'a avemu adi se multiamimu conservarea nationalitáti si a limbei nóstre, — nu s'au lesatu a se seduce, ci din contra s'au luptatu opunendu-se toturoru tentatiuniloru si neajanselor,

s'au aretatu statornicu, precum in religiunea sea, asemenea neclatitu si in credinti'a eredita dela strabunii sei câtra casa domnitória. —

Lauda si marire fia dar Guvernului Maiestatii Sele, ca prin decisiunea laudata au pus capetu incercârilor, au curmatu rapirea bisericeloru, si a prosperatu restituirea si a celor ocupate, dar pâna adi inca neredate proprietariloru legiuti. —

Din esperiinti'a pâna aci facuta convingendu-se incercatorii despre mintea sanetosa si virtutea poporului acestuia, voru avé pentru venitoriu bine sa-si insemne: ca credinti'a neclatita a Românului câtra adoratulu seu monarchu sta asediata pe fundamentulu puternicu alu moralului religiosu, pe care o privesce ca si o dogma in sant'a religiunea sea; — si ori cine aru mai cutezá in venitoriu sa-lu mai turbure in inradacinat'a si paciuit'a consciinti'a sea religiosa, acela aru incercá sa-lu clatine in insasi credinti'a sea, care o nutresce in anim'a sea pentru adoratulu seu Monarchu. —

O asemenea incercare in sa aru involvá o crima, si nici ca s'aru mai poté lasá nepedepsita chiaru in interesulu statului si alu societatii omenesci. —

Sperâmu dar, ca Guvernulu se va ingriji de mesuri potrivite, cá in venitoriu sa nu se mai repetiesca asemenea neclatitii, si ca ori-ce incercare de turburare nu va mai remaine fára menita pedepsa. —

Tocma candu scieamu sirele acestea, ne veni la cunoscintia, ca pentru constatarea numerului celoru trecuti la religia gr. catolica a mersu o comisiune mixta in comunitatea Zsitini, carea e totodata insarcinata a dechiará credinciosiloru numiti: ca acesti'a, — cása documenteze trecerea din curat'a convictiune, si zelulu loru câtra religiunea gr. catolica, — voru fi indatorati a plati Parochului afara de stol'a fixa, inca 50 xr. dela tota parchi'a, si 25 xr. v. a. dela necasatoriti, precum si sesiunea parochiala acestuia a o lucrá fára plata. Mai departe voru fi indatorati a plati si pe cantorulu, carele totodata e si invetiatoriulu loru. —

Prin mesur'a acést'a s'au nimicitu si mijloculu celu mai din urma de momeala, adeca acel'a: ca celu ce se va uní, nu va plati nici la pop'a, nici la dascalu. —

Varietati si noutati de di.

Senatulul imperialu si-a reinceputu siedintiele in 9 Ianuaru c. n. —

Banchetulu, ce-lu detera P. Archimandritu Popasu si P. Protosinghelu Pope'a din indemnulu infiintiarei Metropolei rom. gr. or., s'a tinutu in ser'a de 5 Ianuaru si a duratu tota nóptea. Toastulu celu d'antáiu lu aduse P. Archimandritu Popasu pentru Mai. Sea Imperatulu, care a re'ntemeiatu monarchi'a austriaca pe pétra, adica pe egalitatea de drepturi a toturoru popóreloru. Apoi au urmatu toaste preste toaste: pentru Archiducele Raincr, pentru ministrii, cancelari si vice-cancelari, pentru noulu Metropolitu, pentru „fiitorulu Episcopu“ Popasu, pentru infratirea nationalitatiloru, germane, române, boeme, rusene, serbe etc. — Din Bud'a—Pest'a fusesera invitati mai multi Români onoratori. Banchetulu a fostu fôrte animatu dela inceputu pâna in capetu. —

Principatele române unite.

Pare ca nici odata nu au fostu vreunu regimu asiá manosu in promulgare de legi, cum este acelu alu Romaniei. Nici candu amu cercá a le pune in estrasu, nu aru incapé in colónele nóstre. Si nici o mirare. O tíera care au fostu prad'a invasiuniloru, au devenitu cá si ogorulu intielenitu, si de aceea credemu, ca mesurile Guvernului voru fi asiá de binefacátore, voru fi asiá de manóse, precum este plói'a si plugulu in unu locu care au repausatu unu tempu.

„Demboviti'a“ din 25 Decembre ne spune, ca camer'a se ocupa acum cu responsulu la mesagiulu tronului. „Responsulu la mesagiu, dice ea, este de neapérata trebuintia, intru câtu elu va fi aprobatoru si recunoscatoru pentru marile principii de civilizatiune, ce s'au introdusu in tíer'a nóstra prin inalt'a vointia a lui Alessandru Ioann. Romani'a a fostu fericita, sub acestu raportu, ca au avutu in capulu eii unu Domnu liberalu, unu apostolu alu ideiloru revolutiunei de idei, cárei'a Europ'a i este datóre trecerea sea dela barbari'a feudalismului ignorantu si grosieru, la ideile de drepturile omului, de libertate, de egalitate. Romani'a, in ceea ce o privesce, este datóre recunoscinti'a sea particulara persónei lui Alessandru Ioann, pentru trecerea sea dela regimulu privilegiului la egalitatea drepturiloru. Noi suntemu convinsi, ca nici cu A. Ghic'a, nici cu Bibescu, nici cu Stirbei, nici cu nici unulu din Campionii conservatori ai clápei pe de o parte si ai privilegiului boieriloru pe de alta parte, Romani'a n'aru fi potutu dobandi ceea ce a dobanditu dela 2 Maiu. Noi cunóscemu fôrte bine constitutiunismulu aristo-

craticu alu opozitiunei, liberalismulu eii ce consista in a dá ore care pospoiala de libertati in cerculu actiunei de opozitiune dela partide câtra guvernulu, si a tiné poporulu românulu in clacasia; si nu mai voimu aceea stare. Alessandru Ioann a spartu germenile ideiloru de oligarhia; ce incepuse a incolti, si a scapatu natiunea de ostare de lucruri ce o intorcea la vechile institutiuni feudale, pe cari politic'a lui Michain o intarise fatalmente. Scimu totu ce au ganditu si au facutu domni regulumentari si adoptii loru, totdeun'a au combatutu ide'a revolutiunei. Au facutu si mai multu, ceea ce nici odata viitorulu nu le va ertá; voindu a combate egalitatea, au combatutu aceea ce nici odata nici unu guvern patriotu nu combate, au combatutu ideile nationale! cáci libertatea, egalitatea suntu totdeun'a legate cu nationalitatea.

Déca adunarea este in adeveru espressionea simtiemintelor natiunei, precum ne place a crede, apoi acést'a adunare trebuie sa recunósca totu binele ce a purcesu dela Domnitóru si sa-lu exprime in termini franci si recunoscatori.“

Mai importantu obiectu ne mai aducu diuarele de dincolo in privinti'a finantieloru. Ni se spune in acelea, ca ministrulu de finantie d. Stege, dupacum atinseramu in nr. precedinte, au prezentatu camerei unu proiectu de bugetu pe anulu viitoriu 1865, prin carele tíer'a castiga unu prisosu de 1,107,863 lei 26 parale fára de a se socoti in venituri si veniturile juditiene si comunale, care dupa espunerea ministrului de finantie nu setrecu decâtu pentru ordinesu evidentia in bugetulu statului, si cari si in viitoriu se voru intrebuintia numai la lipsele locali.

Eata ce dice „Regeneratiunea“ mai departe in chestiunea acést'a:

Cu asést'a ócasiune d. Ministru de finantie mai adauge dicendu, ca este ferice a incredintiá pre domni deputati, ca deficitulu prevediutu prin budgetulu din 11 Iuliu, si care s'a promulgatu pre câtu erá absinte Domni'a Sea in servitiulu statului, nu se va realisa: Antáiu fiind-ca acelu budgetu s'a calculatu pre unu anu intregu, din care, precum s'a disu la promulgarea lui, antáiuulu semestru expirase dejá sub regimulu budgetului interioru, si ca prin urmare alocatiunile cele nóue s'au potutu aplicá numai semestralulu alu doilea si apoi fiind-ca la acea aplicare tempulu erá pre inaintatu spre a se efectui in intregime loru chiaru pentru acestu semestru, tóte cheltuielile prevediute la 11 Iuliu.

De si anulu n'a incetatu inca deplinu si ca regulile compatibilitatii prelungescu exercitiulu pâna la 30 Septembrie anulu urmatoriu, totusi se poté dara cunósce de pe acum, ca ingrijirile, ce s'aru fi potutu concepe in privirea deficitului, cu care se soldéza budgetulu de la 11 Iuliu, nu suntu intemeiate.

Eata dara, ca in anulu 1865 prin veghierea in economi'a publica a guvernului, nu numai ca ne scapâmu de deficitulu celu ruinatoriu, ce budgetulu anului trecutu a creatu, dara inca prin acestu budgetu nou, ni se dá si unu escedinte de 1,107,863 si 26 par. Astfelu trebuia sa fia intocmitu budgetulu. Nici odata cheltuielile nu trebuia sa tréca peste summa veniturilor; cáci atunci nu potemu accepta decâtu ruina, si déca noi amu scapatu de pericolulu amenintatoru, care poté sa fáca cá statulu românulu sa innóte in datorii perpetue, numai d. Ministru Steege este in dreptu a priimi recunoscinti'a nationala. Eata dara, cum guvernulu actualu arata pre fiacare di, dorinti'a de a vedé acést'a tíera adeveratu fericita si liberata de ori-ce rusine.

Prospectu politicu.

Cuventulu de anulu nou alu Imperatului Napoleonu câtra corpulu diplomaticu, dupacum diseram in numerulu precedinte, este fôrte vagu si se poté esplicá si intr'unu felu si intr'altulu. Acel'a adica suna asiá: Urárilu corpului diplomaticu, alu cáru organu esti D-Ta (nunciulu papalu), me petrandu cu vivacitate; ele suntu espressionea acelei concordii, ce trebuie sa domnésca intre natiuni. Prudinti'a D-Vóstre mi este celu mai securu garantu pentru acést'a. Credeti, ca si eu din parte-mi me voiu sili, de a me inspirá in referintiele mele cu natiunile straine totdeun'a de respectulu si iubirea pácei si a dreptatii. — Printiulu Napoleonu este denumitu vicepresiedinte alu consiliului intimu si alu ministeriului pentru acele casuri, candu Imperatulu aru fi impedécatu de a presiedé in persóna. —

Ministrulu de finantie Fouldu prin modificári in ramulu administrativu va esoperá scaderea bugetului cu 50 mill. frc., si acést'a scadere va merge si mai departe, cáci va sa reduca armata cu 30,000 feciori.

Totu asemenea de ecuivocu, cá si responsulu lui Napoleonu, e si responsulu lui Victoru Emaniulu, care spera, ca in curendu se va implini destinulu Italiei. — Din contributiunea de pamentu, ceruta de ministrulu finantieloru pe anulu acést'a inainte, au incursu 5/6, va sa dica mai tóta. — Regimulu a facutu in Engliter'a unu

împrumut de 50 milioane franci.— Se crede, ca prin Februarie ocupatiunea franceza din Rom'a se va reduce la 8000 feciori.

Din Turci'a sescrie, ca Omeru Pasi'a aru fi bolnavu reu.

List'a

sumeloru incurse la fondulu Assoc. tranne de pre tempulu siedintiei Comitetului din 6 Dec. 1864 pâna la siedinti'a Comitetului tinuta in 10 Ianuaru 1865.

1) Prin d. Colectoru si Prot. in Brasiovu Ioanne Pericu s'a tramesu la fondulu Assoc. 22 f. si anume:

a) dela d. negociatoru in Kézdi-Vásárhely, Ioanne Fraancu tax'a rest. pre an. 186³/₄ 5 f.; b) d. negot. in Ploesci, Ioanne Maniu tax'a rest. pre anii 186²/₃ si 186³/₄ in si pentru diploma 11 f., c) d. professoru in Ploesci, Zacharia Antinescu tax'a de m. ord. pre an. curente 186³/₅ si pentru digl. 6 f. Summ'a 22 f. v. a.

2) D. Assessoru de Sedria in Deesiu, Ioanne Czicze trame te la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. pre an. 186³/₄ cá restantie in summa de 5 f. v. a.

3) Prin d. Colectoru in Brasiovu, Ioann G. Ioanu s'a tramesu la fondulu Assoc. cá taxe rest. pre anii 186²/₃ si 186³/₄ summ'a de 105 f. si anume dela urmatorii Domni m. ord.:

a) d. Georgiu Bozianu Conditoru in Brasiovu, taxe rest. pre an. 186²/₃ 5 f., b) d. Nicolau Frigatoriu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., c) d. Georgie Georgiu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., d) d. Dimitrie Ioncioviciu negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., e) d. Iotiu N. Lecca, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., f) d. Ioanne Navrea, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., g) d. Georgie Nic'a, negot. in Brasiovu pre a. 185²/₃ si 186³/₄ 10 f., h) d. Nicolau T. Orgidanu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., i) d. Ioanne T. Popoviciu pre an. 186²/₃ 5 f., k) d. Andreiu A. Popoviciu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., l) d. Nicolau Popu, pictoru pre an. 186²/₃ 5 f., m) d. Nicolau Padure, negot. in Brasiovu pre anii 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., n) d. Ioanne I. Padure, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., o) d. Dimitrie Petroviciu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., p) d. Ioanne Persioiu, negot. in Brasiovu pre an. 186²/₃ 5 f., q) d. Tom'a Vasiliu, parochu in Brasiovu pre an. 186³/₄ 5 f.

Asiá dara summ'a tramisa prin d. Colect. Ioann G. Ioann face 105 f. di: Un'a suta cinci floreni val. austriaca.

4) D. Prot. in Hondolu Basiliu Puposiu, trame te la fondulu Assoc. tax'a rest. de m. ord. pre an. 186³/₄ in suma de 5 f.

5) D. Colect. in Sasu—reginu, Ioanne P. Maieru trame te la fondulu Assoc. 13 f. pretiulu aloru 10 esemplare din actele adunárilor gen. I. II. III. si IV., tramise spre vendiare.

6) Dela d. Prot. Ioanne Petricu, pentru 1 esempl. din actele adunárilor gen. I. II. III. si IV. 1 f. 30 xr. v. a.

7) Dela D. Iuristu Nicolau Olariu, pentru 1 esempl. din actele adunárilor gen. I. II. III. si IV. s'a tramisu 1 f. 30 xr.

8) Dela D. Profes. Zacharia Boiu jun. pentru 2 esemplare din actele adunárei gen. IV. 60 xr. v. a.

9. Prin D. Colectoru si parochu in Poian'a serata Ioanne Báloiu s'a tramisu la fondulu Assoc. 2 # si 5 fl. v. a. si anume:

a) dela d. Constantinu (Costachi) Dimonissie tax'a de m. ord. apromisa pre anulu 186⁴/₅ 2 #., b) dela d. Ioanne Báloiu totu pre an. 186⁴/₅ 5 fl.

Summ'a 2 # in natura si 5 fl. v. a.

10. A mai depusu la secretariatulu Assoc. restantie pre anii trecuti urmatorii dd.

a) d. protopopu in Sighisiór'a Zachari'a Boiu pre an. 186³/₄ 5 f., b) d. prof. si Redactoru in Sabiiu Zachari'a Boiu pre a. 186²/₃ taxa rest. 5 f.

11. Prin d. Colectoru in Blasiu Georgiu Pop'a s'a tramisu tax'a restante pre an. 186³/₄ pentru d. profesoru in Craiov'a Ioanne Fauru in summa 5 f.

12. Dela d. profesoru Ioanne Popescu pentru 1 esemplariu din protocolulu adunarei gen. IV. s'a priimitu 30 xr.

13. D. prot. in Gyergyó Sz. Miklos Aronu Boeriu trame te la fondulu Assoc. tax'a restante pre an. 186²/₃ 186³/₄ pentru d. perceptoriu c. r. Alessandru Siotrop'a in summa 10 f.

14. D. Colectoru si protopopu in Dev'a Ioanne Papiu trame te la fondulu Assoc. parte cá taxe rest. pre anii trecuti parte cá pretiulu acteloru tramise in 10 esempl. summ'a 31 f. si anume:

a) dela Illustritatea Sea d. Comite supremu Bar. de Nopce'a pentru unu esempl. din acte 1 f., b) d. Jude primariu Dominicu Iordanu pentru 1 esemplariu din actele ad. gen. I. II. III. 1 f., c) d. V. comite Georgiu Ciacianu pentru acte 1 f., d) d. Michailu Iechimu pentru acte si diploma 2 f., e) d. Advocatu Lehmanu Robertu pentru acte 1 f., f) d. Preside alu comisiunei desdaunátore Ioanne Moldoveanu pentru 1 esempl. din actele

Assoc. 1 f., g) d. Assessoru comitatensu Franciscu Iechimu pentru acte 1 f., h) d. Jude procesualu Petru Dragiciu pentru acte 1 f., i) d. negociatoru in Dev'a Iosifu Moldoveanu tacs'a restante pre anii 186²/₃ 186³/₄ si pentru acte 11 f. k) d) procuroru de Statu Ignatiu Rainai pentru acte cum si tax'a restante pre an. 186²/₃ 6 f. l) d. parochu Georgie Nicorescu tax'a restante pre an. 186²/₃ 5 f. Summ'a tramisa face 31 f. v. a.

15. Prin d. Colectante si prot. in Mehadi'a Dimitrie Iacobescu s'a tramisu 13 fl. si anume:

a) dela Rvm. d. Sea cá ofertu anualu 3 f., b) d. negociat. in Mehadi'a Simeonu Popoviciu tax'a restante pre an. 186²/₃ 186³/₄ 10 f. Summ'a 13 f. v. a.

16. Prin d. Colectoru si Notariu in Campeni Georgiu Ioanette s'a tramisu la fondulu Asociatiunei cá taxe restante 25 si anume:

a) dela d. proprietariu Teodoru Ieveu tax'a restante pre an. 186²/₃ 186³/₄ 10 f., b) d. Dimitriu Pallade tax'a rest. pre a. 186³/₄ 5 f., c) d. Ioann Iancu pre an. 186³/₄ 5 f., d) d. Michailu Gombosiu tax'a rest pre an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 25 f. v. a.

17. D. Consiliaru Dr. Ioane Maioru a depusu la Secretariatulu Assoc. tax'a de m. ord. pre a. 186³/₄ in summa 5 f.

18. D. Prot. in Rosi'a lângá Blasiu Vasiliu Paulethi platetesc tax'a rest. pre an. 186³/₄ 5 f.

19. D. parochu in Resinariu si membru alu Comitetului Assoc. tranne, románe Sav'a Barcianu Popoviciu a predatu la fondulu Assoc. in numele taicaseu Daniilu Popoviciu parochu iarasi in Resinariu in 2 obligatiuni ale împrumutului nationalu de Statu din 1854 200 f. v. a., facenduse betranulu parochu membru fundatoru alu Asociatiunei transsilvane románe.

Dela Secretariatulu Asociatiunei transsilvane románe. Sabiiu in 10 Ianuaru n. 1865.

Nr. 51—2

Concursu.

Devenindu postulu de Notariu in Comun'a Cacov'a vacantu, cu care este împrunatu afara de alte venituri merunte unu salariu de 250 f. v. a. unu cuartier si 5 orgii de lemne, se escrie prin acést'a concursu.

Voitorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru bine instruate si timbrate la subscrisulu Inspetoratu in terminu de 4 septemáni, computatu dela datulu de fatia.— Sabiiu in 13 Decembre.

Inspectoratulu Seliscei.

Nr. 49—2

EDICTU.

Tom'a Stoia din comun'a Sebisiulu de josu, scaunulu Sabiiului, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotia Ioanna Docanu, totu din dis'a comuna, si scaunu, si nu se scie locul aflárei lui, de óre ce sotia lui au pornitu procesu de despartiania asupra-i, se provóca prin acést'a, in terminu de unu anu si o dt, dela datulu de fatia, a se presentá inaintea subscrisului Scaunu Protopopescu, cu atát'a mai siguru, cáci la din contra, si in absentia lui, se va decide procesulu de susu, in sensulu SS. Canóne ale bisericiei nóstre gr.-orientale.

Dela Scaunulu Protopopescu, gr orient. alu Tractului alu II-lea alu Sabiiului.

Sabiiu 20 Decembre 1864.

I. Pannovicium p.,
Protopopu.

Nr. 47—3

ANUNTIU.

Institutu de crescere si instructiune.

In institutulu meu de crescere si instructiune pentru copile de clase mai alese, deschisu in 1 Decembre a. c. se priimescu in fiacare di atátu eleve esterne cátu si internánde. Programe pentru interesati, atátu in privinti'a instructiunei cátu si a conditiuniloru, se afla la subscris'a. Desluciri mai de aprópe despre principiile si organizatiunea institutului impartasesce— din bunavointi'a— P. Protopopu Hanni'a.

Sabiiu 13 Decembre 1864.

Philippine Berraud.

Strad'a Pintenului Nr 361.

Nr. 50—3

Anunciu literariu.

In tipografi'a lui Georgiu de Closius se afla de vendiare „Carte de Exercitiu“ in computulu celoru patru spesii cu numeri intregi cunoscuti si necunoscuti pentru scólele poporale románe I., II. III., compusa de Aaronu Neesi'a fostulu invctiatoru comunale. —

Pretiulu e 28 xr. v. a.

Sabiiu in 14/26 Decembre 1864.

Ne rogámu a grabi cu abonamentele, cá sa ne potemu orientá cu tiparirea esemplareloru.